

צב:

תורה אור

- עניי גבוהות אדם שפיל וְשַׁחֲרוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׁבָּה יְיָ לְבָדּוּ בְּיוֹם הַהוּא: ישיעיהו ב יא
- על בן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים: תהלים מו ג
- וקו' יי יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפע: ישיעיהו מ לא
- י' ממית ומוצה מוריד שאול ויעל:

- ובני אפרים שותלח וברך בנו ותחת בנו ואלקדה בנו ותחת בנו וקבר בנו ושותלח בנו ועזר ואלעד והרגום אנשי גת הנולדים בארץ כי ירדו לקחת את מקניהם:
- דברי הימים א ז כ-כא ויתאבל אפרים אביהם ימים רבים ויבאו אחיו לנקמם:

- דברי הימים א ז ככ ויאמר אלי בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל הקוה הזה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו: ויחזקאל לו יא ויאמר אלי הקבא על העצמות האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות שמעו דבר יי: ויחזקאל לו ד
- וַאֲבָא וְאֶרְאָה וְהָנָה כָּל תַּבְנִית רָמַשׁ וּבְהִמָּה שֶׁשָּׁךְ וְכָל גִּלְדֵי בֵית יִשְׂרָאֵל מְחֻקָּה עַל הַקִּיר סְבִיב סְבִיב: "ויחזקאל ח י
- וְהָעֶבְרִינִי עֲלֵיהֶם סְבִיב סְבִיב וְהָנָה רְבוֹת מֵאֵד עַל פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהָנָה יִבְשׁוּת מֵאֵד:

- ויחזקאל לו ב אַתּוּדִי כְּמֵה רַבְרִבִּין וְתַמּוּדִי כְּמֵה תִּקְפִּין מַלְכוּתָה מַלְכוּת עֲלָם וְשִׁלְטָנָה עִם דֵּר וְדֵר: דניאל ג לג

- וּבִכּוּדְנִצָּר מִלִּבָּא שֶׁלַּח לְמַכְנֵשׁ לְאַחְשֵׁר־פְּנֵיָא סַגְנָיָא וּפְחֻזָּא אֲדִרְגֻרִיָּא גִּבְרִיָּא דְחִבְרִיא תַּפְתִּיא וְכָל שְׁלִטְנֵי מְדִינָתָא לְמַתָּא לְחֻבְתָּא צִלְמָא דִּי דְקִיסָא נְבִיכְדִנְצָר מִלִּבָּא: דניאל ג ב
- אִיתִי גְּבִרִין וְהִדְאִין דִּי מְנִיחַ וְתִתּוּן עַל עֲבִידֵת מְדִינַת בָּבֶל שְׁדִרָךְ מִישָׁךְ וְעֶבֶד נָגוּ גְּבִרָיָא אֵלֶךְ לֹא שָׁמוּ עֲלֶךְ מִלִּבָּא טַעַם לֹאֲלֶךְךָ לֹא פִלְחִין וּלְצֵלַם דְּהָבָא דִּי תִקְסִמָּת לֹא סְגִדִּין: דניאל ג יב

- וּתַחֲבַנְשִׁין אַחְשֵׁר־פְּנֵיָא סַגְנָיָא וּפְחֻזָּא וְהַדְבִּיר מִלִּבָּא חֲזִין לְגְּבִרָיָא אֵלֶךְ דִּי לֹא שִׁלְט נִרָא בְּנִשְׁמֻתוֹן וְשַׁעַר רֹאשְׁהוֹן לֹא הִתְחַרֵּךְ וְסִרְבִּלִּיהוֹן לֹא שֵׁנוּ וְרִיחַ נֹר לֹא עֲדַת בָּהוֹן: דניאל ג כז
- בֹּאדִין גְּבִרָיָא אֵלֶךְ כַּפְתּוֹ בְּסִרְבִּלִּיהוֹן פִּטְשִׁיהוֹן וּכְרַבְלִיתוֹן וּלְבִשְׁהוֹן חֲרִמּוֹ לְגֹאֵא אַתּוֹן נִרָא וְקִדְרָא: דניאל ג כא

וְאוֹתָן שְׁנַיִם שַׁעֲסִיד הַקֶּצֶ"ה לַחֲדָשׁ אֵם עוֹלָמוּ. ויהיה עולם זה חרצ אלף שנים אותן לדיקים היכן הם הואיל ואין נקצרין בארץ: לא **נירא כהמיר ארץ**. כשמחליף הקצ"ה את הארץ לא נירא לפי שאנו בלב ימים: וקווי ה' יחליפו כח. שיהא להם כח לשוט ולעופף בלי זער: וינליף ממסים שהיה יחזקאל.

שחזרו ומתו כך לדיקים שעמד להמיות יחזרו לעפרס. כך שמעמי יחזקאל הגלה נבוכדנצר עס יכניה מלך יהודה והיה יחזקאל מתנצל בצבל וירמיה בארץ ישראל באותן אמת עשרה שנה שמלך לדיקיה: **באמת. צנור: משל היה**. שהיה מרמו להם על הגלות כאדם מת שחזר ומי כך ישראל ישובו מן הגלות: **מהס**. שאותן תפילין היו שלהם: **שמנו לקן**. של יצאת מצרים: **וטעו**. שלא היה להם למנות גזירת ועבדום וענו אותם אלא משנולד יצחק דהא כתיב (בראשית טו) כי גר יהיה זרעך זה יצחק דכתיב (שם כה) כי ציחק יקרא לך זרע והם מנו משעת הדיצור לאצרהם ותניא בסדר עולם אצרהם אצינו בשעה שנדצר עמו צין הצמרים צן שצעים שנה היה ומצין הצמרים עד שנולד יצחק היה לו שנה כדכתיב (בראשית כה) ואצרהם צן מאת שנה בזהלד לו את יצחק צנו נמצאת אומר משדצר עמו צין הצמרים עד שיאלו ממצרים היו ארבע מאות^ט ואותן לו שמן הדבור עד לידת יצחק טעו צני אפרים. ומניין שצני אפרים הן שיאלו קודם זמנן ונהרגו שנאמר וצני אפרים שותלם וגו' והרגום אנשי גת: **ושמואל אמר**. מתים שהמיה יחזקאל אלו צני אדם שכפרו בתחיית המתים שנאמר (יחזקאל לו) אצדה תקומנו: **העצמות האלה כל צים ישראל מהם**. עצמות הללו סימן לכל ישראל הן שעמדיה להם תחיית המתים כמו לאלו שהרי אלו אמרו אצדה תקומנו ועכשו ידעו שאני מחיה את המתים וסימן זה לכל ישראל שגם הם מעדין להמיות ולא מן הדין מיו דהא אמרנו^י הכופר בתחיית המתים אין לו חלק לעוה"ב אלא משום סימן מיו: **שחיפו להיכל**. שהיו מנזירין כלמים על קירות ההיכל דכתיב ואצל וארצה מחוקה על הקיר סביב: **וכסיו והעצירני עליהם סביב סביב**. כלומר על אותן אנשים שמתו עליהם סביב ענר עליהם

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

יחזקאל להמיותם: אלו **מסים שצנקה דורא**. שהמית נבוכדנצר מלך צבל על שהיו יפים כדלקמן: **מנהר אשל עד רבת**. מקומות הן היו צנקה דורא: **שופעו**. מחמת תאוה: **ולוה המלך והרגן ועדיין היו שופעו**. שהיתה נראית זיו תארים ולוה המלך ורמסום:

וצאו עצמום מן הצנקה וטפחו לו לאומו רשע על פניו. והלכו להם. ואית דלמרי שמאותן עצמות היה לו כלים וכשהגיעה שעה שחיו טפחו לו על פיו כשהיה רוצה לשמות צהם: **על חצריהם של אלו מחיה מסים**. על יחזקאל היו אומרין שהיה חצירן של חנניה מישאל ועזריה ונבוכדנצר היה יודע שהיה הקצ"ה מחיה אותם: **פסח ואמר**. להקצ"ה אמוחי כמה רצרנין. פסוק הוא (דניאל א) : **יוֹלָךְ וְהֵצֵאתָ רֹשֶׁתְךָ מִשּׁוֹם דְּקָא מִיַּמֵּינִי בִּשְׁבָחוֹ דִּנְבּוּכַדְנֶצַּר נְקִיט נְמִי לִישָׁנָה מַעֲלִיא וּלְשׁוֹן קִלְלָה: סֵטְרוֹ. הִכְהוּ מֵאֲחוּרֵי יְדוֹ: לִגְנוֹת. שהיה מסדר שצמות נאות יותר מדוד ואילו אמרן הקצ"ה היה נוטה אחריהן יותר מאחרי השירות שעשה דוד: **באומו יוס**. שהשליכן לכבשן: **אף הכבשן**. שהכבשן היה משוקע בארץ כעין כבשן של סיד וכף ועומד על גבי קרקע כדי שיראהו כל העולם: **נפצן הכבשן**. נפלו קצת כותליו כדי שיוכלו כולם לראות צמוכו: **הומק סורו**. נשפל גאותו כמו סורו רע (קדושין דף פג.). ל"א הומק סודו כמו יסודו נשתלשל וכן לימדני רבי יעקב צן יקר. אצל מורי גרם והומק סידו סיד הכבשן נמסה מרוב חמימות כך שמעמי והיתה מושכת למרחוק ומהצל של אותו הסיד נשרפו אותן שהשליכו חנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש: **ונהפך לנס**. של זהב על פניו: **ארבע מלכיות**. מלכים ואנשיהם שסייעו לנבוכדנצר להשליך חנניה מישאל ועזריה לתוך האור: **מקראי נפקי**. דכתיב (דניאל ג) נבוכדנצר שלח למכש לאחשדרפניא סגניא ולכסוף לאחר שצחו מן הכבשן כתיב ומתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא והנך דלא כתיבי נשרפו: **אל ישנה מן הרצנום שלו**. שהרי חנניה מישאל ועזריה היו לצושין גנדי תפארתן כשהשכלו לכבשן. אל ישנה שלא יראה מצוהל ומפוסד ומתציישין שונאיו מפניו: **פטשיון וכרבלתהון**. עניני מלצושין: גדולים**

יוחנן אמר אלו מתים שבבקעת דורא וא"ר יוחנן מנהר אשל עד רבת בקעת דורא שבשעה שהגלה נבוכדנצר הרשע את ישראל היו בהן בחורים שהיו מגנין את החמה ביופיין והיו כשריות רואות אותן ושופעות זבות אמרו לבעליהן ובעליהן למלך צוה המלך והרגום ועדיין היו שופעות זבות צוה המלך ורמסום תנו רבנן בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש אמר לו הקב"ה ליחזקאל לך והחייה מתים בבקעת דורא כיון שהחייה אותן באו עצמות וטפחו לו א לאותו רשע על פניו אמר מה טיבן של אלו אמרו לו חבריהן של אלו מחיה מתים בבקעת דורא פתח ואמר א אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטניה עם דר ודר וגו' א"ר יצחק יוצק זהב רותח לתוך פיו ב של אותו רשע שאילמלא ב (לא) בא מלאך וסמרו על פיו ביקש לגנות כל שירות ותושבחות שאמר דוד בספר תהלים ת"ר ששה נסים נעשו באותו היום ואלו הן צף הכבשן ונפרץ הכבשן והומק סורו ונהפך צלם על פניו ונשרפו ארבע מלכיות והחייה יחזקאל את המתים בבקעת דורא וכולהו גמרא וארבע מלכיות קרא דכתיב י2 ונבוכדנצר מלכא שלח למכנש לאחשדרפניא סגניא ופחותא אדרגוריא גדבריא דתבריא תפתיא וכל שלטוני מדינתא וגו' וכתיב י3 איתי גוברין יהודאין וכתיב י4 ומתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא והדברי מלכא חזיון לגבריא אלך וגו' תני דבי רבי אליעזר בן יעקב אפילו בשעת הסכנה לא ישנה אדם את עצמו מן הרבנות שלו שנאמר י5 באדין גבריא אלך כפתו בסרבליהון פטשיהון וכרבלתהון וגו' אמר רבי יוחנן גדולים

מסורת הש"ס

^[א] נבי' צ"ל לאותו רשע

^[ב] שם צ"ל

^[ג] שם צ"ל

^[ד] שם צ"ל

^[ה] שם צ"ל

^[ו] שם צ"ל

^[ז] שם צ"ל

^[ח] שם צ"ל

^[ט] שם צ"ל

^[י] שם צ"ל

^[יא] שם צ"ל

^[יב] שם צ"ל

^[יג] שם צ"ל

^[יד] שם צ"ל

^[טו] שם צ"ל

^[טז] שם צ"ל

^[יז] שם צ"ל

^[יח] שם צ"ל

^[יט] שם צ"ל

^[כ] שם צ"ל